

Paweł Galiński

Problemy absorpcji funduszy unijnych w procesie rozwoju obszarów wiejskich w Polsce

---

Ekonomiczne Problemy Usług nr 37, 13-20

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PAWEŁ GALIŃSKI

Uniwersytet Gdański

PROBLEMY ABSORPCJI FUNDUSZY UNIJNYCH W PROCESIE ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH W POLSCE

Wprowadzenie

Począwszy od 1991 roku Polska uzyskała stały dostęp do środków budżetowych Unii Europejskiej, między innymi na wsparcie rolnictwa i rozwój obszarów wiejskich. Początkowo powyższa pomoc była otrzymywana w ramach programu PHARE, a przygotowywane projekty miały charakter doraźny. Pod koniec lat 90. XX wieku, w następstwie negocjacji przedakcesyjnych, Polska uzyskała również dostęp do programu SAPARD. Środki w tym zakresie były przeznaczane na realizację dwóch celów długookresowych, tj. zwiększenie konkurencyjności sektora rolno-spożywczego oraz wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, oraz na jeden cel doraźny, tj. dostosowanie sektora rolno-spożywczego do prawodawstwa Unii Europejskiej¹. Z kolei w następstwie akcesji Polski do Wspólnoty Europejskiej realizowano w latach 2004–2006 dwa programy o charakterze rolnym, tj. Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004–2006 (SPO ROL) oraz Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004–2006 (PROW 2004–2006).

W konsekwencji realizowanych programów na obszarach wiejskich do połowy 2008 roku polscy rolnicy otrzymali około 40 mld zł, za pośrednictwem unijnych mechanizmów wsparcia finansowego, z czego 75% stanowiły dopłaty obszarowe. Przeciętnie do jednego gospodarstwa trafiło około 20 tys. zł. Powyższa pomoc była bardzo zróżnicowana, bowiem małe 1–2 hektarowe gospodarstwa mogły liczyć na kilkaset złotych rocznie, natomiast niektóre gospodarstwa wielkoobszarowe absorbowały nawet od 7 do 8 mln zł. Mimo polepszającej się sytuacji gospodarstw rolnych, z unijnego wsparcia na podejmowanie działań inwestycyjnych korzystało jedynie około 10% rolników. Unijne wsparcie inwestycji w rolnictwie wykorzystywane było w większości na budowę lub remont budynków (do połowy 2008 r. wybudowano bądź zmodernizowano budynki o powierzchni 1,5 mln m²) oraz na zakup

---

¹ J. Rowiński: *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 na tle wcześniejszych programów wiejskich, współfinansowanych ze środków unijnych (analiza struktury programu)*. „Więć i Rolnictwo” 2008, nr 3, s. 68.

maszyn rolniczych (za kwotę 3 mld zł, w tym 11 tys. ciągników o wartości 1,4 mld zł)². Stąd należy przypuszczać, że środki w ramach PROW 2007–2013 mogą okazać się niewystarczające wobec rosnących potrzeb sektora rolnego w Polsce.

Celem artykułu jest przedstawienie potencjalnych problemów absorpcji środków unijnych wydatkowanych w Polsce w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013.

Problematyka Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013

W Polsce w latach 2007–2013 realizowany jest, jak wspomniano, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 (PROW 2007–2013). Stanowi on niejako kontynuację dwóch programów dotyczących obszarów wiejskich, tj. SPO ROL, PROW 2004–2006, funkcjonujących w latach 2004–2006. W Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 zakłada się realizację trzech głównych celów, tj.:

- 1) poprawę konkurencyjności gospodarstw rolnych w wyniku ich modernizacji,
- 2) poprawę stanu środowiska oraz
- 3) poprawę warunków życia ludności wiejskiej.

W konsekwencji ustanowione zostały cztery osie priorytetowe (tab. 1), których realizacja jest współfinansowana ze środków unijnych (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW). Pierwsza oś priorytetowa dotyczy realizacji gospodarczych celów strategicznych rozwoju obszarów wiejskich. Na powyższą oś przeznaczono ze środków unijnych 5,4 mld euro. Dla przykładu: celem działania 1.2. jest stymulowanie zmian strukturalnych w sektorze rolnym poprzez ułatwianie przejmowania lub zakładania gospodarstw rolnych przez osoby młode o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych. Dlatego rolnicy chcący wykorzystać środki unijne w ramach tego działania będą zmuszeni do przedstawienia biznesplanu dla określonej działalności rolnej. Ponadto rolnicy bądź przedsiębiorstwa rolne mogą wykorzystywać fundusze na realizację inwestycji (działanie 1.5.) zarówno materialnych (np. zakup maszyn), jak i niematerialnych (np. zakup patentów czy licencji). W tym przypadku beneficjentami mogą być także rolnicy objęci działaniem 1.2. Powoduje to możliwość uzyskiwania znaczących środków z wielu źródeł na funkcjonowanie i rozwój gospodarstw rolnych. Z kolei na drugą oś, o charakterze środowiskowym, przeznaczono ze środków unijnych 4,4 mld euro. Gros środków zostanie wydatkowany na wspieranie działalności rolnej na obszarach charakteryzujących się niekorzystnymi warunkami gospodarowania (działanie 2.1.). Szacuje się, że powyższą pomocą zostanie objętych rocznie 750 tys. rolników. Natomiast trzecia oś zostanie wsparta środkami unijnymi w wysokości 2,6 mld euro. Inicjatywa ta odzwierciedla społeczne potrzeby poprawy warunków bytowych mieszkańców terenów rolniczych i jest realizowana za pośrednictwem czterech działań (tab. 1). Należy w tym miejscu zaznaczyć, że beneficjentami niektórych działań są

---

² M. Gawrychowski, G. Urbanek: *Rolnicy dostali z Unii 40 mld zł*. „Gazeta Prawna” 2008, nr 150.

Tabela 1

Finansowanie osi priorytetowych i działań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich ze środków publicznych* w Polsce w latach 2007–2013 (mln euro)

Osie priorytetowe i działania		Kwota
1.	Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego	7 187,53
1.1.	Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie	40,00
1.2.	Ułatwianie startu młodym rolnikom	420,00
1.3.	Renty strukturalne	2187,60
1.4.	Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów	350,00
1.5.	Modernizacja gospodarstw rolnych	1 779,93
1.6.	Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	1 100,00
1.7.	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	600,00
1.8.	Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności	100,00
1.9.	Działania informacyjne i promocyjne	30,00
1.10.	Zobowiązania z okresu 2004–2006 dla działania „Wspieranie gospodarstw niskotowarowych”	440,00
1.11.	Grupy producentów rolnych	140,00
2.	Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich	5 546,00
2.1.	Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania	2 448,75
2.2.	Program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe)	2 303,75
2.3.	Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne	653,50
2.4.	Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych	140,00
3.	Jakość życia na obszarach wiejskich i zróżnicowanie gospodarki wiejskiej	3 430,18
3.1.	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	345,58
3.2.	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	1 023,58
3.3.	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	1 471,44
3.4.	Odnowa i rozwój wsi	589,58
4.	Leader	787,50
4.1.	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	620,50
4.2.	Wdrażanie projektów współpracy	15,00
4.3.	Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja	152,00

* do środków publicznych zalicza się środki z Unii Europejskiej oraz krajowe środki publiczne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013*, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2007.

jednostki samorządu terytorialnego. Przykładem jest wspomniane działanie 3.3., a także działanie 3.4., w ramach którego gmina może uzyskać dofinansowanie m.in. na budowę lub modernizację obiektów społeczno-kulturalnych, sportowych bądź rekreacyjnych.

Ostatnia oś priorytetowa, tj. oś 4, dotyczy programu Leader, który polega na oddolnym opracowaniu przez lokalną społeczność wiejską strategii rozwoju danego obszaru oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych przedsięwzięć. Powyższa oś wymaga więc tworzenia przez przedstawicieli sfery publicznej, gospodarczej i społecznej tzw. lokalnych grup działania (LGD), które samodzielnie wybierają projekty przyczyniające się do realizacji określonej strategii. W tym celu przeznaczono 630 mln euro ze środków unijnych na realizację w ramach programu Leader trzech działań (tab. 1).

Taka konstrukcja Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 stwarza jednak pewne zagrożenia dla dalszego rozwoju obszarów wiejskich i zmniejszania dysproporcji w poziomie rozwoju gospodarczego tych regionów w stosunku do pozostałej części kraju. Jak wskazuje J. Rowiński, program ten nie spełnia postulatu koncentracji środków na działaniach zwiększających konkurencyjność i produktyjność gospodarki na terenach rolniczych.³ Powyższa słabość wynika z przeznaczenia zbyt dużej kwoty środków na działania o charakterze typowo socjalnym, w tym przede wszystkim na renty strukturalne i subwencjonowanie rolnictwa na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW). Powyższe wsparcie spowalnia dodatkowo restrukturyzację obszarów wiejskich oraz ogranicza tempo odchodzenia od rolnictwa. Dodatkowo renty strukturalne mogą prowadzić do fikcyjnego przekazywania gospodarstwa następcy w zamian za możliwość uzyskiwania tego typu transferów. Ponadto wydaje się, że w ramach PROW 2007–2013 przeznaczono zbyt mało środków na rozwój rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Przykładowo na modernizację gospodarstw rolnych, tj. działanie 1.5., zaprogramowano dwuipółkrotnie mniej środków niż na wspomniane działania socjalne (renty strukturalne oraz wsparcie obszarów ONW).

Bariery utrudniające absorpcję środków unijnych na obszarach wiejskich

Czynniki ograniczające poziom absorpcji środków unijnych na obszarach wiejskich można podzielić na czynniki zewnętrzne, niezależne od podmiotów funkcjonujących na tych obszarach, oraz wewnętrzne, które uzależnione są od sytuacji społeczno-ekonomicznej podmiotów gospodarujących na tych terenach, tj. gospodarstw domowych, producentów rolnych, gmin wiejskich, organizacji pozarządowych itp.

Do głównych barier zewnętrznych ograniczających absorpcję funduszy unijnych na obszarach wiejskich zaliczyć można między innymi: sytuację makroekonomiczną w kraju, bariery administracyjne, małą liczbę wyspecjalizowanych firm doradczych, naciski polityczne czy nawet zdarzenia losowe, w tym klęski żywiołowe itp.

---

³ J. Rowiński: *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013*. „Wspólnoty Europejskie” 2008, nr 3, s. 28.

Jeżeli chodzi o sytuację makroekonomiczną, to głównym problemem staje się kryzys na rynkach finansowych, przejawiający się w ograniczonym dostępie do kapitału. W tej sytuacji banki, funkcjonujące na terenie Polski, mogą odmawiać udzielania kredytów inwestycyjnych, które obarczone są pewnym ryzykiem. Ponadto wejście kraju w fazę recesji gospodarczej zmniejsza możliwości i bieżące potrzeby inwestycyjne podmiotów działających w sektorze rolnym.

Z kolei do barier administracyjnych, zmniejszających wykorzystanie pomocy wspólnotowej w Polsce, zalicza się⁴: zbyt skomplikowany i przeregulowany system zarządzania środkami z funduszy unijnych, brak właściwego systemu przepływu informacji, zbyt ni rygorystyczny proceduralny, przesadny formalizm czy zbyt dużą uznaniowość urzędniczą w procesie przyznawania wsparcia finansowego itp.

Pewna niewydolność systemu zarządzania funduszami unijnymi w Polsce, wywierająca wpływ na rozwój obszarów wiejskich po 2007 roku, została ujawniona na początku 2008 roku. W tym okresie Ministerstwo Rolnictwa wprowadziło w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (odpowiada za wypłatę środków unijnych) swego rodzaju „stan nadzwyczajny”, wynikający z braku uruchomienia, poza jednym programem, procedury zbierania wniosków od potencjalnych beneficjentów PROW⁵. Niepokojący jest również fakt, że powyższe dysfunkcje systemu administracyjnego dotyczyły przede wszystkim przedsięwzięć związanych ze wspieraniem młodych rolników rozpoczynających samodzielną działalność w rolnictwie⁶.

Agencji zarzuca się również brak dostatecznej kontroli wydatkowanych środków wspólnotowych⁷. W konsekwencji na Polskę mogą zostać nałożone kary finansowe za ujawnione nieprawidłowości, które zmniejszają efektywność PROW 2007–2013. G. Spychalski zarzuca również władzom publicznym w Polsce, na szczeblu ministerialnym, brak koordynacji i współpracy w procesie wydatkowania środków unijnych w ramach PROW⁸. Powyższe bariery opóźniają wypłacanie środków beneficjentom oraz tworzą niekorzystny wizerunek Polski w Komisji Europejskiej. Stąd ewentualne modyfikacje programu, w celu podnoszenia poziomu absorpcji środków unijnych w Polsce, mogą spotkać się z odmową ze strony instytucji UE. Wspomniane dysfunkcje wynikają więc z niewydolnego systemu przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi szczeblami systemu zarządzania środkami z funduszy UE w Polsce⁹.

---

⁴ A. Zawojka: *Przepływy finansowe środków unijnych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce*. Zeszyty Naukowe SGGW w Warszawie „Problemy Rolnictwa Światowego” 2006, tom XV, s. 224.

⁵ K. Manys: *Rolnicy tracą pieniądze z Unii*. „Rzeczpospolita” 2008, nr 35.

⁶ K. Manys: *Miliony mogą przepaść przez bałagan w agencji*. „Rzeczpospolita” 2008, nr 35.

⁷ K. Manys: *UE: Polska nie sprawdza, komu daje dotacje*. „Rzeczpospolita” 2008, nr 40.

⁸ G. Spychalski: *Zagrożenia wspierania polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich*. Artykuł w zasobach internetowych: http://www.farmer.pl/finansce/dotacje-i-doplaty/zagrozenia_wspierania_polskiego_rolnictwa_i_obszarow_wiejskich,3fd1bf99c5e6ada21633.html?sbno=2, z 30.01.2009 r.

⁹ M. Barwicka: *Niepokoją nas opóźnienia*. „Fundusze Europejskie” 2008, nr 5.

Problemem stają się również bariery w dostępie do informacji na etapie wnioskowania o pomoc unijną i realizacji projektów¹⁰. Rolnicy nie posiadają wystarczającej wiedzy na temat instrumentów wsparcia rolnictwa i obszarów wiejskich ze środków unijnych. W 2007 roku 41% z nich wykazywało, że ich wiedza na ten temat jest słaba, 19%, że bardzo słaba, zaś 9% deklaruowało brak jakiegokolwiek informacji w tym zakresie¹¹. Powoduje to konieczność wprowadzenia odpowiedniej polityki komunikowania się instytucji publicznych z ogólnie rozumianym sektorem rolnym w celu zwiększania możliwości wykorzystywania środków unijnych na obszarach wiejskich.

Na terenach rolniczych funkcjonuje również zdecydowanie mniejsza liczba wyspecjalizowanych firm doradczych oferujących kompleksowe usługi w procesie aplikowania o wsparcie unijne. Poza tym usługi tego typu podmiotów są często dla rolników zbyt drogie i nie ma gwarancji, że przygotowany projekt zostanie pozytywnie zaopiniowany¹².

Dysfunkcje w poziomie absorpcji środków unijnych na obszarach wiejskich potęgują także, jak wspomniano, okresowe klęski żywiołowe. W ich wyniku rolnicy zmuszeni są do zaciągania kredytów na odnowienie działalności produkcyjnej, co ogranicza możliwości dalszego kredytowania się w przypadku aplikowania o pomoc wspólnotową.

Z kolei do głównych barier wewnętrznych, ograniczających wykorzystanie środków unijnych w Polsce na większą skalę, należy zaliczyć brak posiadania wystarczającego kapitału przez podmioty funkcjonujące w sektorze rolnym.

Istotnym problemem stają się także nieprawidłowości w fazie rozliczania określonych projektów. Rolnicy należą bowiem do grupy społecznej w Polsce, wśród której występuje najwięcej tego typu przypadków. Dla przykładu: do końca czerwca 2007 roku SPO ROL charakteryzował się najwyższym odsetkiem ujawnionych nadużyć w przypadku rozliczonych środków, który wynosił 45%¹³. Nieprawidłowości te występowały w większości w dopłatach bezpośrednich, we wspieraniu gospodarowania na terenach górskich, w systemie rejestracji i identyfikacji zwierząt oraz w działaniach dotyczących ułatwienia rozpoczęcia działalności przez młodych rolników oraz w finansowaniu inwestycji w gospodarstwach rolnych¹⁴. Tego typu działania mogą więc prowadzić do konieczności zwrotu wcześniej otrzymanego wsparcia, przez co zagrażają utracie części dochodów i obniżają potencjał inwestycyjny rolników.

Wykorzystywanie środków unijnych na obszarach wiejskich w Polsce ogranicza także brak pomysłów wśród wielu rolników na rozwój swoich gospodarstw¹⁵. Podmioty starające się o wsparcie wspólnotowe w wielu przypadkach nie posiadają odpowiednich biznespla-

¹⁰ A. Zawojska: *op.cit.*, s. 224.

¹¹ *Polska wieś i rolnictwo 2007. Raport z badań*. Research International Pentor, Warszawa 2007, s. 156.

¹² D. Czykier-Wierzba: *Finansowanie z budżetu UE polityki strukturalnej w Polsce w latach 2004–2006*. „Wieś i Rolnictwo” 2006, nr 4, s. 24–25.

¹³ E. Górecki: *Malopolska ściga eurooszustów*. „Fundusze Strukturalne” 2008, nr 2.

¹⁴ M. Kołtuniak: *Coraz więcej oszustw przy unijnej kasie*. „Rzeczpospolita” 2008, nr 35.

¹⁵ M. Błażejowska: *Uwarunkowania absorpcji środków unijnych na obszarach wiejskich*. Stowarzyszenie Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu. „Roczniki Naukowe” 2006, T. VIII, z. 4, s. 53.

nów, które są kluczowe w procesie przygotowywania preliminarza inwestycyjnego. Taki stan rzeczy wynika między innymi z poziomu wykształcenia ludności na obszarach wiejskich. Z przeprowadzonych badań przez U. Malagę-Tobołę wynika, że to osoby z wykształceniem co najmniej średnim w większym stopniu podejmują się realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych współfinansowanych z funduszy unijnych¹⁶. Pewne obawy w tym względzie budzi również fakt, że w 2007 roku 83% mieszkańców wsi nie posiadało planów związanych z dokończaniem się lub dalszą edukacją¹⁷.

Na powyższą sytuację oddziałują również określone postawy życiowe rolników czy środowisko społeczne, w którym potencjalni beneficjenci funkcjonują. Niepowodzenie jednego rolnika na terenie danej miejscowości może wzmacniać niechęć pozostałych do aplikowania o wsparcie wspólnotowe. Ponadto na obszarach wiejskich w Polsce nie funkcjonują silne więzi międzyludzkie¹⁸. Problem ten ogranicza więc możliwości zakładania lokalnych stowarzyszeń w celu wykorzystywania środków z programu Leader.

Podsumowanie

Pomimo dotychczasowych doświadczeń w wykorzystywaniu pomocy wspólnotowej w Polsce, wciąż istnieje wiele dysfunkcji ograniczających wykorzystywanie środków unijnych w celu rozwoju obszarów wiejskich. Powyższe zagrożenia wynikają nie tylko z sytuacji społeczno-ekonomicznej poszczególnych grup beneficjentów, ale przede wszystkim z czynników od nich niezależnych. Zaimplementowany w Polsce system zarządzania środkami wspólnotowymi w ramach PROW 2007–2013 okazuje się bowiem niedostatecznie wydajny, co potwierdzają znaczące opóźnienia we wdrażaniu poszczególnych projektów. Istotne staje się więc zmodyfikowanie procesów podejmowania decyzji i przepływu informacji w instytucjach publicznych odpowiedzialnych za wdrażanie tego programu. Wymagana jest też większa współpraca pomiędzy tymi instytucjami oraz skuteczniejsza polityka komunikowania się władz publicznych z podmiotami funkcjonującymi na obszarach wiejskich. W tych regionach funkcjonuje także mniejsza, w porównaniu z terenami miejskimi, liczba różnorodnych firm doradczych, jak również instytucji finansowych wspierających rozwój sektora rolnego. Czynniki te, jak przedstawiono w artykule, należą do głównych przyczyn ograniczających wykorzystywanie funduszy unijnych. Stąd należałoby wprowadzić określone bodźce i mechanizmy zwiększające dostępność do usług doradczych i kapitału na terenach wiejskich. Ważnym aspektem wydaje się również tworzenie więzi społecznych i ekonomicznych na tego typu obszarach. Warto więc zastanowić się nad możliwością rozbudowania sieci wykwalifikowanych konsultantów, którzy działając na terenach rolniczych, wspieraliby lokalną społeczność i przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków wspól-

---

¹⁶ U. Malaga-Toboła: *Realizacja funduszy strukturalnych a poziom wykształcenia rolników*. „Inżynieria Rolnicza” 2007, nr 9, s. 163.

¹⁷ *Polska wieś i rolnictwo 2007. Raport z badań*. Research International Pentor, Warszawa 2007, s. 84.

¹⁸ E. Winnicka: *Integracja w domu i zagrodzie*. „Polityka” 2008, nr 47.

notowych. Tego typu działania tworzyłyby jednocześnie właściwy klimat do integracji lokalnych środowisk w procesie rozwoju obszarów wiejskich.

**PROBLEMS OF THE EU FUNDS ABSORPTION
IN THE PROCESS OF RURAL DEVELOPMENT IN POLAND**

Summary

The article presents the barriers of the EU funds absorption in the process of rural development in Poland. It was pointed out the external (independent on the entities operating in the rural areas) and internal (dependent on the entities operating in the rural areas) issues which influence that absorption. Moreover, the author characterized foundations of the Rural Development Operational Programme, which is functioning in Poland between 2007 and 2013, and underlined its primary threats in the process of rural development.